

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
دانشکده علوم سیاسی
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M. A)
رشته روابط بین الملل

موضوع:

جایگاه نوین ترکیه و نقش آن بر روابط این کشور با اسرائیل پس از بیداری اسلامی

استاد راهنما :

جناب آقای دکتر علی اکبر امینی

استاد مشاور:

سرکار خانم دکتر زهره بالازاده

پژوهشگر :

فاطمه گروسی

سال تحصیلی:

تابستان ۹۱

تعهذنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانف فاطمه گروهی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد به شماره دانشجویی ۸۸۰۸۳۷۳۴۵۰۰ در رشته روابط بین الملل که در تاریخ ۹۱/۶/۱۶ از پایان نامه خود تحت عنوان جایگاه نوین ترکیه و نقش آن بر روابط این کشور با اسرائیل پس از بیداری اسلامی با کسب نمره و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق رو پژوهش انجام شده توسط اینجانف بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانف مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۱/۶/۱۶

فاطمه گروسی دانشجوی کارشناسی ارشد روابط بین الملل از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره به
حروف و با درجه مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی دانشکده علوم سیاسی این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشکده تهیه شده است	
نام واحد دانشگاهی : تهران مرکزی کد واحد : ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه : ۱۰۱۲۰۸۱۰۹۰۲۰۵۴
عنوان پایان نامه : جایگاه نوین ترکیه و نقش آن بر روابط این کشور با اسرائیل پس از بیداری اسلامی	
نام و نام خانوادگی دانشجو: فاطمه گروسی شماره دانشجویی: ۸۸۰۸۳۷۳۳۵۰۰ رشته تحصیلی: روابط بین الملل	تاریخ شروع پایان نامه: نیمسال اول ۹۰-۹۱ تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۱/۶/۱۶
استاد راهنما: جناب آقای دکتر علی اکبر امینی استاد مشاور: سرکار خانم دکتر زهره بالازاده	
چکیده پایان نامه(شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده): روی کار آمدن حزب عدالت و توسعه در انتخابات سال ۲۰۰۲ ترکیه ، تحولاتی مهم را در سیاست خارجی ترکیه منجر گردید که گسترش حوزه نفوذ ترکیه در منطقه خاورمیانه ، یکی از مهم ترین جنبه های آن به شمار میرود . صفر کردن زوایا و تنشهای مختلف سیاسی و امنیتی مبنای استراتژی سیاست خارجی ترکیه را در دهه ی اخیر شکل داده است . به مانند کشورهای منطقه که ترکیه سیاست فعالی در قبال آنها گرفته است اسرائیل نیز نقش ویژه در سیاست خارجی ترکیه داشته است. حجم بالای مبادلات اقتصادی ترکیه و اسرائیل، حضور میانجیگرانه ترکیه در روند صلح خاورمیانه و تنشهای گوناگون ان اهمیت این موضوع را می رساند. جایگاه نوین ترکیه و نقش آن در روابط این کشور با اسرائیل موضوع این پژوهش را تشکیل می دهد . سوالی که در این پژوهش مطرح گردیده است به این شکل است که: آیا جایگاه نوین ترکیه بر سیاست خارجی این کشور در قبال اسرائیل پس از بهار عربی تاثیر گذار بوده است ؟ همچنین فرضیه زیر برای این سوال مطرح گردیده است ؛ از یکسو سیاست خارجی ترکیه در دوره اسلام گرایان دچار تحولاتی است و از سوی دیگر بهار عربی موجب ارتقای جایگاه ترکیه شده است که این دو عامل برروابط این کشور با اسرائیل تاثیر گذار بوده است .	
نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهشنامه دانشکده مناسب است _ مناسب نیست تاریخ و امضاء	

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه.....
۳	فصل اول کلیات.....
۴	۱-۱) طرح مسئله.....
۵	۲-۱) اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن.....
۵	۳-۱) اهداف تحقیق.....
۶	۴-۱) سئوالات فرضیه ها و متغیرهای تحقیق.....
۶	۵-۱) تعریف مفاهیم.....
۷	۶-۱) پیشینه موضوع.....
۷	۷-۱) روش تحقیق.....
۹	۸-۱) روش جمع آوری اطلاعات.....
۹	۹-۱) قلمرو تحقیق.....
۱۰	۱۰-۱) محدودیت های تحقیق.....
۱۰	۱۱-۱) سازماندهی تحقیق.....
۱۲	فصل دوم: تاریخچه شکل گیری ترکیه و اسرائیل.....
۱۳	۱-۲ امپراتوری عثمانی.....
۱۳	۱-۱-۲ منشاء عثمانیان.....
۱۴	۲-۱-۲ ترک های عثمانی.....
۱۵	۳-۱-۲ ساختار دینی، نظامی و سیاسی عثمانی ها.....
۱۷	۴-۱-۲ فرهنگ مرز نشینان.....
۱۸	۵-۱-۲ اقتدار و شکوه امپراتوری عثمانی.....
۱۹	۶-۱-۲ سرآغاز انحطاط امپراتوری عثمانی.....
۲۰	۲-۲ شکل گیری اسرائیل و ساختار آن.....
۲۲	۱-۲-۲ ساختار سیاسی.....

۲۳	۱-۲-۲-۱-قوانین پایه.....
۲۵	۲-۲-۲-قوه مجریه.....
۲۷	۳-۲-۲-کنست.....
۲۷	۴-۲-۲-احزاب سیاسی.....
۲۸	۵-۲-۲-ریاست جمهوری.....
۲۹	۳-۲-سابقه روابط ترکیه و اسرائیل.....
۳۰	۱-۳-۲-اهداف اسرائیل از گسترش روابط با ترکیه.....
۳۱	۱۲-۳-۲-اهداف ترکیه از گسترش روابط با اسرائیل.....
۳۲	۱-۲-۳-۲-اهداف کلان و بلندمدت.....
۳۴	۲-۲-۳-۲-اهداف داخلی.....
۳۴	۳-۲-۳-۲-اهداف تلافی جویانه.....
۳۵	۴-۲-۳-۲-آثار مثبت اقدام ترکیه.....
۳۵	۵-۲-۳-۲-پیامدهای منفی حرکت ترکیه.....

۳۹	فصل سوم: ظهور ترکیه نوین و سیاست خارجی حزب عدالت و توسعه.....
۴۰	۱-۳-مشخصات و ویژگیهای عمومی ترکیه.....
۴۱	۱-۳-۱-موقعیت ژئوپلتیکی و استراتژیکی ترکیه.....
۴۲	۲-۳-تقسیم بندی سیاست خارجی ترکیه.....
۴۵	۳-۳-حزب عدالت و توسعه: تحول در سیاست خارجی.....
۴۶	۴-۳-سیر تحول و تکامل اسلام‌گرایان در ترکیه.....
۴۸	۵-۳-روابط سکولارها و اسلامگراها در ترکیه.....
۵۰	۶-۳-شکل‌گیری گرایش‌های غرب‌گرایانه در ترکیه.....
۵۶	۷-۳-به قدرت رسیدن حزب عدالت و توسعه.....
۵۸	۸-۳-ساختار هویتی حزب عدالت و توسعه.....
۶۶	۹-۳-ابعاد و رویکردهای سیاست خارجی حزب «عدالت و توسعه».....

فصل چهارم : سیاست خارجی ترکیه بعد از بهار عربی.....	۷۰
۱-۴ تحولات سیاست داخلی ترکیه.....	۷۴
۱-۱-۴ انتخابات ترکیه.....	۷۴
۲-۱-۴ دستگیری نظامیان.....	۷۵
۳-۱-۴ ادامه معضل کردی.....	۷۶
۴-۱-۴ بیماری اردوغان.....	۷۷
۲-۴ تحولات سیاست خارجی ترکیه.....	۷۸
۱-۲-۴ روابط ترکیه - سوریه.....	۷۸
۲-۲-۴ روابط با عراق.....	۷۹
۳-۲-۴ روابط با امریکا.....	۸۰
۴-۲-۴ روابط با اتحادیه اروپا.....	۸۰
۵-۲-۴ روابط با فرانسه.....	۸۱
۶-۲-۴ روابط ایران و ترکیه.....	۸۱
۳-۴ سیاست خارجی حزب عدالت و توسعه.....	۸۲
۱-۳-۴ ادکترین عمق استراتژیک احمد داوود غلو.....	۸۳
۴-۴ روابط ترکیه و اسرائیل.....	۸۶
۵-۴ مواضع حزب عدالت و توسعه در قبال مسئله فلسطین.....	۸۹
۱-۵-۴ موضع ترکیه نسبت به جریان سازش در مسئله فلسطین.....	۹۰
۲-۵-۴ موضع ترکیه در قبال ناوگان آزادی.....	۹۰
۳-۵-۴ مواضع دولت ترکیه در جنگ ۲۲ روزه.....	۹۲
۴-۵-۴ موضع ترکیه نسبت به محاصره غزه.....	۹۳
۶-۴ سیاست خاورمیانه ای اردوغان.....	۹۴
۷-۴ سیاست ها و روابط با همسایگان و اسرائیل.....	۹۵
۸-۴ ترکیه، بهار عربی و تاثیر آن بر موضوع عضویت در اتحادیه اروپا.....	۹۹
نتیجه گیری.....	۱۰۳
منابع و ماخذ.....	۱۱۱

ترکیه در طی دهه اخیر، از کشوری ناتوان در حل مشکلات داخلی خود، به کنشگری موثر و قابل تامل در عرصه معادلات منطقه‌ای مبدل گردیده‌است. این کشور با دستور کار قرار دادن نظریات و تئوری‌های داوود اوغلو توانسته است به قدرتی منطقه‌ای و همچنین نوعی الگوی حکومت اسلامی تبدیل گردد. برقراری موازنه بین اسلام و سیاست، و رعایت ظرافتهای این امر حساس، منجر به محبوبیت فراوان دولتمردان ترکیه، در منظر جوامع عربی - اسلامی گردد. همچنین این الگوی اسلام میانه تا حدی ثمر بخش بوده‌است که امروزه، تمامی گروههای اسلامی بازتولید شده، پس از بهار عربی، جملگی، شیوه حکومت داری عدالت و توسعه را، چراغ راه خویش در عرصه اداره حکومت خود، اعلام می‌دارند. این تحولات و مدل قرار گرفتن اسلام میانه ترکیه، به دلیل ساری و جاری شدن نظریات داوود اوغلو، در ساختار سیاست ترکیه، به ویژه سیاست خارجی این کشور است. هویت کانون های داخلی اسلام‌گرا در ترکیه ایجاب می‌کند ترکیه دوست جامعه مسلمانان و کشورهای مسلمان منطقه باشد. چون اسلام‌گراها که بازیگری قدرتمند در عرصه سیاست ترکیه هستند، باید منافع کانون‌های داخلی قدرت را محترم شمارند. در نتیجه باید تمایلات اسلام‌گرایی و اسلام‌دوستی داخل ترکیه را مدنظر داشته باشند. این استراتژی در سیاست خارجی ترکیه هم نمود پیدا می‌کند. ترکیه در جنگ علیه عراق شرکت نمی‌کند اما در حکومت پس از صدام به بزرگترین دوست تجاری دولت عراق تبدیل می‌شود. در راستای همین استراتژی، این کشور پس از ایتالیا به بزرگترین سرمایه‌گذار در لیبی تبدیل می‌شود اما در سرنگونی حکومت قذافی با مردم لیبی و جامعه بین‌الملل همصدا می‌شود. در چارچوبه‌ای دیگر، دولت ترکیه یکی از شرکای اساسی و دوستان خوب حکومت بشار اسد است، اما پس از جدی شدن اعتراضات مردمی نسبت به اسد، ترکیه تبدیل به جولانگاه اصلی مخالفان حکومت سوریه می‌شود. بعد منفعتی این استراتژی ایجاب می‌کند تا ترکیه ضمن اینکه در سیاست خارجی خود، استراتژی ضد اسلامی اتخاذ نکند، اما همین استراتژی به ترکیه یادآوری می‌کند که نباید به صورت یک‌جانبه عمل کند و فقط جانب مسلمانان و اعراب را داشته باشد. به عنوان نمونه حمایت‌های ترکیه از مردم فلسطین و مبارزان این کشور، موجب افزایش جدی

سرمایه‌گذاری اعراب در ترکیه شده است و موجبات پیشبرد مراودات اقتصادی بین این کشور و کشورهای عرب منطقه شده است؛ اما از طرفی دیگر ترکیه این نکته را نیز از نظر دور نگاه نداشته است که اسرائیل یکی از متحدان نظامی این کشور است و تنش‌های دیپلماتیک و درگیری‌های لفظی گاه و بیگاه این کشور با اسرائیل منجر به تیرگی و قطع روابط فی‌مابین نخواهد شد. ترکیه همچنین روابط حسنه خود با آمریکا و اتحادیه اروپا را حفظ می‌کند و در مجموع سیاست‌های کلی‌اش پیرو استراتژی‌های مسلط در نظام بین‌الملل و در ادامه سیاست‌های قدرت‌های بزرگ است. اما ظرافتی که در این مورد در رابطه با ترکیه وجود دارد اینست که این پیگیری پارادایم مسلط در نظام بین‌الملل از سوی ترکیه، موجب زیرپا گذاشتن و پشت کردن به عنصر هویت در این کشور نمی‌شود. ترکیه اولویت‌ها، خط قرمزها، بایدها و نبایدهای خود را در سیاست خارجی نادیده نمی‌گیرد. به عبارت بهتر سعی کرده است تا بالانسی بین این دو معقوله ایجاد کند تا دنبال کردن منافع استراتژیک، محل هویت و ارزش‌های هویتی این کشور نشود. امری که به نظر می‌رسد، در سالهای پیش رو هم از سوی ترکیه مشاهده خواهد شد. بر همین اساس و بر طبق مولفه‌های فوق‌الذکر، به نظر می‌رسد، تئوری داوود اوغلو و دکترین عمق استراتژیک وی، نه تنها به زوال نرسیده است، بلکه با بازتولید مفاهیم خود، توانسته با توجه به شرایط و موقعیت پیش آمده در منطقه خاورمیانه، بازهم خود را به عنوان بازیگر شماره یک تمامی تحولات منطقه ای مطرح نماید.

فصل اول

کلیات

۱-۱) طرح مسئله

با به قدرت رسیدن حزب عدالت و توسعه در انتخابات سال ۲۰۰۲ ترکیه، تحولی مهم در سیاست خارجی ترکیه بوجود آمد که گسترش حوزه نفوذ ترکیه در منطقه خاورمیانه، یکی از مهم‌ترین جنبه‌های آن به شمار می‌رود. حضور موثر در سازمان کنفرانس اسلامی، عضویت ناظر در اتحادیه عرب، ایفای نقش پررنگ‌تر در منطقه خاورمیانه و نامیدن سال ۲۰۰۷ به عنوان سال خاورمیانه، گسترش روابط با سوریه (از جمله سفر تاریخی بشار اسد به ترکیه برای نخستین بار در ۵۷ سال گذشته در سال ۲۰۰۴)، بهبود مناسبات با عراق و سفر مقامات بلندپایه دو کشور برای نخستین بار، توسعه روابط با گروه‌های کرد و حکومت خودمختار شمال عراق (از جمله سفر داوود اوغلو، وزیر امور خارجه ترکیه به اربیل در آبان ۱۳۸۸)، متوازن نمودن روابط ترکیه با اسرائیل به موازات گسترش روابط با اعراب (بویژه در جریان درگیری لفظی اردوغان با شیمون پرز در اجلاس داووس و حمله به کشتی آزادی در غزه)، را می‌توان از مهم‌ترین مشخصات و دست‌آوردهای سیاست خارجی نوین ترکیه در پرتو دیدگاهها و رویکردهای حزب عدالت و توسعه دانست.

بر اساس چنین تحولاتی که در رویکرد خاورمیانه‌ای ترکیه در طی چند سال اخیر بوقوع پیوسته است، نقش‌آفرینی این کشور در تحولات عمیق و پرشتاب کنونی خاورمیانه دور از انتظار نیست.

صفر کردن زوایا و تنشهای مختلف سیاسی و امنیتی مبنای استراتژی سیاست خارجی ترکیه را در دهه ی اخیر شکل داده است. به مانند کشورهای منطقه که ترکیه سیاست فعالی در قبال آنها گرفته است اسرائیل نیز نقش ویژه‌ای در سیاست خارجی ترکیه داشته است. حجم بالای مبادلات اقتصادی ترکیه و اسرائیل، حضور میانجیگرانه ترکیه در روند صلح خاورمیانه و تنشهای گوناگون آن اهمیت این

موضوع را می‌رساند. هرچند در سالهای اخیر تنشهای کوتاه مدتی در روابط ترکیه و اسرائیل بوجود آمده است اما به نظر می‌رسد در طولانی مدت این تحولات بر روابط این دو بازیگر صدمه ای وارد نکند. جایگاه نوین ترکیه و نقش آن در روابط این کشور با اسرائیل موضوع این پژوهش را تشکیل می‌دهد.

۱-۲) اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن

اهمیت پژوهش حاضر از چند جهت قابل بررسی می‌باشد. اول اینکه تحولات اخیر خاورمیانه موضوعی جدید و نو می‌باشد و ابعاد مختلف آن نیازمند بررسی و کنکاش بیشتر برای درک موضوع می‌باشد. از طرفی به نظر می‌رسد یکی از کشورهای همسایه ی ایران یعنی ترکیه می‌باشد. ترکیه از طرفی تحولات اخیر خاورمیانه داشته است کشور همسایه ی ایران یعنی ترکیه می‌باشد. ترکیه از طرفی رقیب و از طرفی دوست استراتژیک ایران می‌باشد و بررسی سیاست خارجی آن در ابعاد مختلف مهم و حیاتی می‌باشد. همچنین قرائت میانه رویی که اسلامگرایان ترکیه برای حکومت و رابطه دین و سیاست در ترکیه داشته اند به نوعی تبدیل به مدل حکومتی کشورهای انقلابی خاورمیانه شده است. بررسی سیاست خارجی ترکیه در قبال اسرائیل و نوع تعاملات ترکیه با این کشور کمک می‌کند تا هر چه بیشتر با سیاست خارجی ترکیه مناسبات منطقه ای آن با اسرائیل آشنا شویم.

۱-۳) اهداف تحقیق

- بررسی تحولات اخیر خاورمیانه
- بررسی مدل توسعه ای ترکیه در دهه ی اخیر
- بررسی سیاست خارجی ترکیه در قبال اسرائیل

- بررسی چالش ها و فرصت های ترکیه در قبال تحولات اخیر خاورمیانه و تاثیر آن بر روابط این کشور با اسرائیل

_ بررسی تعاملات و مناسبات منطقه ای و بین المللی ترکیه و اسرائیل

۱-۴) سئوالات و فرضیه ها و متغیرهای تحقیق

سوال اصلی:

آیا جایگاه نوین ترکیه بر سیاست خارجی این کشور در قبال اسرائیل پس از بیداری اسلامی تاثیر گذار بوده است؟

فرضیه اصلی:

از یکسو سیاست خارجی ترکیه در دوره اسلام گرایان دچار تحولاتی شده است و از سوی دیگر بهار عربی موجب ارتقای جایگاه ترکیه شده است که این دو عامل بر روابط این کشور با اسرائیل تاثیر گذار بوده است.

متغیرهای مستقل و وابسته

متغیر مستقل : جایگاه نوین ترکیه

متغیر وابسته : تنظیم روابط ترکیه و اسرائیل

۱-۵) تعریف مفاهیم

جایگاه: جایگاه در لغت به معنای محل، مکان، مقام و مرتبه می‌باشد. در اصطلاح شیء یا چیزی را در آن قرار می‌دهند و به عبارتی سیاسی، نقشی است که کسی یا گروهی برای دیگری یا دیگران به تناسب موقعیت‌شان قائل می‌شوند.

ترکیه: نام کشوری است در مجاورت و همسایگی کشور ایران، با سابقه طولانی و پشتوانه قوی تاریخی فرهنگی و یک کشور آسیایی اروپایی بوده و از سه طرف به دریاهای آزاد و ترانزیتی راه دارد و با جمعیت بیش از ۹۸ درصد مسلمان و در تلاش برای پیوستن به اتحادیه اروپا است. درای نظام لائیک که رسماً بصورت دموکراتیک اداره می‌شود و حزب حاکم فعلی آن حزب اسلام‌گرای عدالت و توسعه است. حزب عدالت و توسعه با پیش گرفتن دکترین عمق استراتژیک داوود اغلو و صفر کردن تنشهای منطقه‌ای و احیای سیاست‌های توسعه طلبانه به بازیگر تاثیرگذاری در منطقه تبدیل شود.

اسرائیل یا رژیم صهیونیستی که از سوی جمهوری اسلامی ایران به علت غصب کردن کشور فلسطین، به عنوان کشور به رسمیت شناخته نمی‌شود، در جنوب غربی آسیا و در منطقه خاورمیانه است. نام رسمی آن دولت اسرائیل و پایتخت آن شهر اورشلیم است. پهناوری این کشور ۲۲۰۱۴۵ کیلومتر مربع است. اسرائیل در ساحل شرقی دریای مدیترانه واقع شده و در شمال با لبنان، در شمال شرقی با سوریه، در شرق با اردن و در جنوب غربی با مصر مرز زمینی دارد. اسرائیل هم‌چنین در شرق با کرانه باختری رود اردن و در جنوب غربی با نوار غزه مجاورت دارد. این کشور با وجود اندازه نسبتاً کوچک، اما دارای ویژگی‌های جغرافیایی متنوع است. روابط رو به گسترش ترکیه و اسرائیل در سال‌های اخیر با فراز و نشیبی چند روبرو بوده است. ترکیه اولین کشور اسلامی بود که اسرائیل را در ۱۳۲۸ / ۱۹۴۹ به رسمیت شناخت.

۱-۶) پیشینه موضوع

روند تحولات دهه گذشته در ترکیه موجب تقویت جایگاه منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای ترکیه شده است که این مسئله باعث روی آوردن پژوهشگران به این حوزه شده است.

ظهور ترکیه نوین

این کتاب اثر برنارد لوئیس است که علی سبحانی آن را ترجمه کرده است. این کتاب به شکل‌گیری و ظهور ترکیه و همچنین جنبه‌های مختلف برآمدن کشور ترکیه می‌پردازد.

کتاب آسیا ۴، ویژه مسائل ترکیه

این مجموعه از انتشارات ابرار معاصر، متشکل از مجموعه مقالاتی است از اساتیدی چون قهرمانپور، آقازاده، صولت، مومنی و ... که در فصول جداگانه و مجزا بصورت چندین مقاله، مسائل چالش‌برانگیز و دغدغه‌گونه روز ترکیه را مورد بررسی قرار داده‌است که تحلیل‌های عمیق و هدفمند این کتاب هم بسیار می‌تواند در پیشبرد پژوهش‌های این حوزه مثمرتر واقع گردد.

سیاست خارجی حزب عدالت و توسعه ترکیه:

این کتاب از مجموعه کتبی است که پژوهشکده تحقیقات استراتژیک تحت عنوان پژوهش ۱۹ به چاپ رسانده‌است و مانند اکثر قریب به اتفاق مجموعه‌های این مرکز، از غنای بالای معنایی و تحلیلی برخوردار است. این کتاب بصورت مجموعه مقالاتی از اساتیدی همچون، دکتر محمود واعظی، حسن نقدی نژاد، جواد طاهایی و البته استاد ترک دانشگاه استانبول، پروفیسور بولنت ارس است. این مجموعه نگاه موردی به مقوله سیاست خارجی ترکیه و حزب در قدرت عدالت و توسعه کرده‌است. بدین صورت که سیاست خارجی ترکیه را با کشورهای منطقه‌ای بصورت مجزا و تحت مقالات مجزایی بررسی کرده‌است.

سکولاریزم و دموکراسی اسلامی در ترکیه:

سکولاریزم و دموکراسی اسلامی در ترکیه از کتب بسیار جامع و مفیدی است که هاکان یاووز، استاد بخش علوم سیاسی و مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه یوتا آمریکا آنرا نگاشته است. این اندیشمند برجسته ترک با نقد و بررسی حزب عدالت و توسعه و سوداهایی که این حزب با آن روبرو است، به چگونگی رویکرد حزبی سیاسی و پایبند به ایدئولوژی عمیقاً دینی، به تساهل و دموکراسی، و نیز پرسش بنیادین امکان تعدیل رفتار و عقیده گروههای تندرو اسلامی در فرآیندی لاجرم تعاملی با یک نظام سیاسی قانون محور و رقابتی می‌پردازد. چیرگی واقعیات سیاسی بر عقاید و اصول جزمی و تحلیلی که نویسنده از خیزش و تکامل حزب عدالت و توسعه و پیروزی آن در انتخابات ارائه می‌دهد، بسیار حائز اهمیت و قابل توجه است.

همچنین پایان نامه «جایگاه ترکیه در سیاست خارجی آمریکا در منطقه خاورمیانه» را می‌توان در این موضوع اشاره کرد که ابعاد مختلفی از این موضوع را بررسی می‌کند. این پایان نامه پژوهشی است با قلم آقای حسین پرنون که بعد از بررسی خاورمیانه بعد از جنگ سرد و همچنین سیاست خارجی آمریکا در خاورمیانه، به جایگاه ترکیه در سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا پرداخته است.

۱-۷) روش تحقیق

به روش توصیفی تحلیلی. محقق به طریق توصیف و تحلیل داده‌ها به بررسی و تحقیق می‌پردازد. توصیف به کار رفته در پژوهش می‌تواند به دو صورت باشد. گاهی عین مطالب از آثار بدست آمده انعکاس داده خواهد شد و گاهی برداشت از مطالب مطالعه شده به قلم محقق بیان می‌شود و در صورت امکان محقق مطالب مورد نظر را تحلیل و ارزیابی خواهد کرد.

۱-۸) روش جمع آوری اطلاعات

اسنادی - کتابخانه ای - آرشیوی. روش جمع آوری اطلاعات به روش جمع آوری داده‌ها از طریق کتابخانه انجام می‌شود.

۹-۱) قلمرو تحقیق

این پژوهش در قلمرو خاورمیانه به لحاظ موقعیت مکانی و زمانی مورد نظر است که لازم است مختصراً بدان پرداخته شود. خاورمیانه منطقه‌ای میان دریای مدیترانه و خلیج فارس می‌باشد، در بخشی از آفریقا- اوراسیا. منطقه خاورمیانه ناحیه‌ایست که دارای گروه‌های فرهنگی و نژادی گوناگون است و از زبانهای اصلی متعددی در آن تکلم می‌شود. این منطقه از میانه قرن بیستم، مرکز توجه جهانی و شاید حساسترین منطقه جهان از نظر استراتژیکی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی بوده است. اهم مطالب و قلمرو این پژوهش متعلق به دو بازیگر مهم این منطقه یعنی ترکیه و اسرائیل است.

از نظر زمانی، می‌توان گفت از آنجائیکه جایگاه نوین ترکیه در این پژوهش مورد توجه است و تاثیر آن بر روابط ترکیه با اسرائیل مورد بررسی قرار می‌گیرد، در نتیجه محدوده زمانی ظهور ترکیه نوین و شکل گرفتن آن به عنوان بازیگری تاثیر گذار مورد توجه است.

۱۰-۱) محدودیت‌های تحقیق:

از جمله عمده‌ترین محدودیت‌ها و مشکلات در پژوهش پایان‌نامه کارشناسی ارشد نیاز داشتن به منابع و مراکز تخصصی در هر حوزه‌ای جهت استفاده از آخرین اطلاعات و داده‌ها جهت تحلیل به روز و کارآمد در هر موضوعی است که متأسفانه کشور ما با عدم و یا قلت چنین مراکزی مواجه است و به عنوان مثال وجود مرکزی به نام مرکز تحقیقات استراتژیک خاورمیانه با آنکه با ارزش است اما نمی‌تواند به تمام حوزه‌ها به صورتی جزئی بپردازد. همچنین به دست آوردن مطالب و مقالات علمی

پژوهشی خارجی نیز نیازمند خرید این مقالات از سایت‌های معتبر است که این موضوع نیز بسیار هزینه بر است و دانشگاه هیچ تسهیلاتی در این باره به دانشجویان اعطا نمی‌کند.

۱-۱۱) سازماندهی تحقیق

این پایان نامه در یک مقدمه، چهار فصل و یک نتیجه‌گیری تشکیل یافته است که به شکل زیر تدوین شده است:

فصل اول به کلیات پایان نامه اختصاص دارد که در این فصل به مطالبی چون طرح مسئله، اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن، اهداف تحقیق، سئوالات و فرضیه‌های تحقیق، پیشینه موضوع، قلمرو تحقیق، روش تحقیق و جمع‌آوری اطلاعات، مدل تحقیق، تعریف مفاهیم، محدودیت‌های تحقیق و سازماندهی تحقیق پرداخته شده است. فصل دوم پایان‌نامه به تاریخچه شکل‌گیری ترکیه در دوران عثمانی و همچنین اسرائیل و روابط این دو بازیگر در صحنه منطقه‌ای و بین‌المللی پرداخته است.

فصل سوم پژوهش به ظهور ترکیه نوین و سیاست خارجی حزب عدالت و توسعه پرداخته است که در این فصل با مسائل مختلفی چون مشخصات و ویژگیهای عمومی ترکیه، موقعیت ژئوپلتیکی و استراتژیکی ترکیه، تقسیم‌بندی سیاست خارجی ترکیه حزب عدالت و توسعه، تحول در سیاست خارجی، سیر تحول و تکامل اسلام‌گرایان در ترکیه و غیره آشنا می‌شویم.

فصل چهارم نیز به موضوع اصلی پژوهش اختصاص دارد که به بررسی و مطالعه سیاست خارجی ترکیه بعد از بهار عربی پرداخته است. در این فصل به مسائل مختلفی چون تحولات سیاست داخلی ترکیه، تحولات سیاست خارجی ترکیه، سیاست خارجی حزب عدالت و توسعه، دکترین عمق استراتژیک احمد داوود غلو، روابط ترکیه و اسرائیل، مواضع حزب عدالت و توسعه در قبال مسئله

فلسطین، سیاست خاورمیانه ای اردوغان اشاره می‌شود. در نهایت نتیجه‌گیری پژوهش و جمع بندی آن صورت گرفته است.

فصل دوم